

Living with history
(Együtt élve a történelemmel)
(Rosa Rosenstein története)

<http://centropastudent.eu/?nID=77&fLang=ENG&PHPSESSID=981db90378bb271ea96bc1b49933e0ff>

ÓRAVÁZLAT

1. Bevezető

A tananyag témája: milyen forrásokat lehet felhasználni a múlt megismeréséhez, milyen anyagok (dokumentumok, visszaemlékezések, tárgyak, képek, filmek) használhatóak fel a történelem tanulása és tanítása során. A tanóra terve felhasználható a 20. századi történelem tanulásának megkezdése során, amikor a források témáját tanítjuk. Mivel a Centropa filmjei átfogják a 20. századot, érdemes felhasználni őket a korszak tanításának megnyitásához is.

2. Célcsoport

Az óraterv és a kiválasztott kisfilm három csoport számára ajánlott: az **általános iskola 8. és a középiskola 9. és 12. osztályosai** számára. A 8. és 12. osztályosok számára a 20. század történetének megnyitására alkalmas a film megtekintése, a 9. osztályban pedig a történelmi források értelmezéséhez kapcsolódik. Az óraterv minden iskolatípusban alkalmazható, de akár

egy, a 20. század történetét, vagy annak valamely szakaszát feldolgozó kiállításához is kapcsolható; múzeumban, emlékhelyen használható.

3. Segédeszközök

Az óraterv megvalósításához a következő eszközök szükségesek. Egy DVD lejátszó (vagy olyan számítógép, amelyik képes DVD-t lejátszani), projektor. Amennyiben az iskola nem rendelkezik a Centropától megrendelhető DVD-vel (amely a kisfilmeket tartalmazza), akkor szükséges, hogy a számítógép rendelkezzen internet eléréssel (ugyanis a kisfilmek letölthetőek a www.centropastudent.org. Külön munkafüzetre nincs szükség, elég, ha a diákok a füzetükben dolgoznak.

4. Előképzettség-nyelvi kompetenciák

Mivel az óraterv magának a történelemnek, illetve a 20. század történetének a bevezetéséhez készült, ezért a diákoktól nem szükséges nagymértékű előzetes tudás, inkább a figyelmükre van szükség. Mivel az alábbi óratervet Rosa Rosenstein filmjéhez készült, ezért szerencsés, ha a diákoknak van előzetes angol (vagy) német nyelvtudása. A Centropa kisfilmjei a történelem tanítása mellett egyébként is kiválóan alkalmasak az idegen nyelv tanítására is.

1. Tartalom

A 45 perces (normál tanóra) terve a következő elemekből épül fel:

- a) Bevezetés: Milyen történelmi forrásokat ismerünk?
- b) Különféle források bemutatása és megbeszélése
- c) Rosa Rosenstein filmjének megtekintése és értelmezése
- d) A film újra megtekintése és a benne szereplő történelmi események összegyűjtése, megbeszélése
- e) Konklúzió

2. Az óra menete

- a) Bevezetés: Milyen történelmi forrásokat ismerünk a múlt megismeréséhez? (kb. 3 perc)

A tanóra első perceiben felidézjük a diákokkal, hogy milyen történelmi forrásokat ismerünk (tárgyi, írásos, hagyomány, stb.).

- b) Különféle források bemutatása és megbeszélése (kb. 7 perc)

Az órának ebben a szakaszában különböző forrásokat mutatunk a diákoknak (képek, dokumentumok, visszaemlékezések, tárgyak, akár régi dolgozatok, stb.). Arról beszélgetünk velük, hogy a különféle forrásokból milyen ismeretekre juthatunk az adott személyről,

helyről, korról. A következő kérdéseket is érdemes megbeszélni a diákokkal: Hogyan lehet az objektív és a szubjektív élményeket, történéseket elválasztani? Hol a helye az egyén történeteknek és hol a források kutatásának és publikálásának a történelem értelmezésében? Mi az erénye a dokumentumok kutatásának? Mi az erénye az egyéni történetek megismerésének? Hogyan hozzuk harmóniába a kettőt?

c) Rosa Rosenstein filmjének megtekintése és értelmezése (15 perc)

A film kicsivel hosszabb, mint 7 perc. Megtekintése előtt csupán annyit kérünk a diákoktól, hogy próbálják megérteni ennek a magas kort (98 év) megélt hölgynek a történetét. Jegyezzék fel a történetben szereplő évszámokat, és a Rosával történt eseményeket, esetlegesen a helyszíneket is. A kisfilmből összerakható (és a diákokkal együtt rakjuk is össze!) Rosa története: 1907-ben egy berlini zsidó családban született. Bad Buckow-ba jártak nyaralni. Megismerkedett első férjével Maximilian Weiss-el, aki Magyarországról érkezett Berlinbe. Összeházasodtak, két gyermekük született (Bessy és Lilly). 1939-ben Budapestre érkeztek a nácik elől menekülve, a gyerekeket továbbküldték Palesztinába, a rokonokhoz. A férje munkaszolgálatban halt meg 1943-ban, Ukrajnában. 1945-ben összeházasodott a szintén túlélő Alfred Rosensteinnel, még ugyanebben az évben megszületett közös gyermekük Georg. Két év múlva Bécsbe költöztek. Rosa a lányait a már addigra megalakult Izraelben látogatta meg. Végül a gyerekei különböző helyeken éltek és tanultak (Georg például Izraelben). 90. születésnapját az egész család együtt ünnepelte, majd 2005-ös haláláig minden évben megismételték ezt a nagy családi találkozót.

A történet összerakása során beszélhetünk ennek az életútnak a viszontagságairól, kihívásairól, illetve ha mélyebben kívánjuk értelmezni, akkor a dilemmáiról is (pl. Mit jelentett a gyerekek elküldése Palesztinába a háború kitörése előtt három héttel?).

d) A film újra megtekintése és a benne szereplő történelmi események összegyűjtése, megbeszélése (15 perc)

A diákok újra megnézik a filmet. Ezúttal az a feladatuk, hogy jegyezzék fel azokat a történelmi eseményeket és fogalmakat, amelyek nem csupán Rosa történetéhez köthetőek, hanem tágabb kontextusban használhatóak és értelmezhetőek. A következő megjegyzéseket, és eseményeket várhatjuk tőlük: „Berlin a divat fővárosa volt”, a nácik hatalomra kerülése, emigrálni Palesztinába, kitört a háború, munkaszolgálat Ukrajnában, túlélő, Izraelbe menni, stb.

Közösen beszéljük meg, mit jelentenek ezek a fogalmak, események. Az értelmezések során komoly történelmi eseményekkel találkozunk, amely átvezet minket a tanóra lezáró szakaszába.

e) Konklúzió (5 perc)

A tanóra végén visszatérhetünk alapkérdésünkhöz: Mennyiben használhatóak a személyes történetek, mint történelmi források? Hogyan értelmezzük őket? Hogyan helyezzük el a történeteket a már meglévő történelmi ismereteink között? Megállapíthatjuk, hogy a személyes történetek segítségével színesebben láthatjuk az adott korszakot, emberibb nézőpontból, nem csupán a „nagy” történelem fókuszán keresztül, hanem a szereplők, az

emberek szemszögéből, megismerve azokat a dilemmákat, amelyek az adott kort átélők előtt álltak.

Hívjuk fel a diákok figyelmét a Centropa többi kisfilmjére is. Feladatként megkérhetjük a tanulókat arra is, hogy akár ők is készítsenek hasonló kisfilmeket, családjuk vagy rokonaik történetéből. Természetesen az elkészült kisfilmeknek biztosítsunk nyilvánosságot az osztály (tanulócsoport) előtt.

Végül zárjuk le a tanórát azzal, hogy: „Rosa Rosenstein valóban a történelmet élte meg?” A válaszunk nem lehet más, mint: igen.

Készítette:

Pécsi Tibor- Bornemisza Péter Gimnázium, Holokauszt Emlékközpont-Budapest

